

WIESŁAW JERZY PIECHA

* 17 VI 1930, Komorniki k. Działdowa

† 10 III 2026, Dortmund (Niemcy)

Wiesław Jerzy Piecha urodził się we wtorek 17 czerwca 1930 roku w Komornikach, niewielkiej wsi położonej obecnie w województwie warmińsko-mazurskim, w powiecie działdowskim, w gminie Działdowo¹. Jego ojcem był inteligent Eugeniusz Piecha (22 V 1904 – 5 VI 1990), a matką Berta Piecha (z d. Wilamowska, zm. ok. 1935). Wiesław Jerzy miał siostrę, która, podobnie jak matka, przedwcześnie zmarła. Obie są pochowane na cmentarzu ewangelickim w Burkacie k. Działdowa². Po śmierci Berty Piechy chłopcem zajmowała się macocha Apolonia Piecha (22 X 1922 – 27 III 1997).

W okresie międzywojennym Eugeniusz Piecha ukończył Państwowe Seminarium Nauczycielskie w Działdowie. Pracował na Działdowszczyźnie jako nauczyciel (np. przez pewien czas w Komornikach) i inspektor szkolny na powiat działdowski (1945–1947). Kierował m.in. szkołą w Burkacie. Należał do II Związku Mazurów. Po 1939

¹ Dziękuję pani Wiesławie Olkowskiej, absolwentce szczycieńskiego Liceum Ogólnokształcącego (1976), za przekazanie cennych sugestii i materiałów, dzięki którym stała się możliwa aktualizacja biogramu profesora Wiesława Jerzego Piechy.

² Wieś Burkat należy obecnie administracyjnie do województwa warmińsko-mazurskiego, powiatu działdowskiego, gminy Działdowo.

roku związał się z tajnym Mazurskim Instytutem Badawczym. W 1948 znalazł zatrudnienie w Diecezji Mazurskiej KEA. Potem powrócił do zawodu nauczyciela w Działdowie. Był współzałożycielem Instytutu Mazurskiego w Olsztynie. Siostra Eugeniusza Piechy, Wilhelmina Aleksandra Piecha (21 V 1899 – 31 XII 1988)³, wyszła za mąż za znanego działacza mazurskiego Karola Gustawa Małłkę (18 marca 1898 – 28 sierpnia 1969)⁴. Ojciec i macocha Wiesława Piechy są pochowani na cmentarzu komunalnym w Olsztynie przy ulicy Poprzecznej (kwatery 2A, rząd 8, numery grobów 7 i 8). Tam też spoczęli jego ciotka i wuj – Wilhelmina Aleksandra i Karol Małłkowie (kwatery 13B, rząd 5, numery grobów 1-3).

Na temat Wiesława Piechy jako polonisty i biologa szczycieńskiego Państwowego Liceum Ogólnokształcącego dla Pracujących wiadomo niewiele. Zachował się jednak jego „Kwestionariusz osobowy” z 28 listopada 1961 roku, który jest podstawowym źródłem wiedzy o tym pedagogu. Z ankiety wynika, że w dniu wypełniania formularza był żonaty i miał na utrzymaniu żonę i dziecko. Egzamin dojrzałości złożył w liceum pedagogicznym, lecz nie wskazał, w którym i kiedy, a studia wyższe ukończył na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi. Studiował na tej uczelni w okresie od 1 września 1953 do 30 czerwca 1958 i wtedy właśnie uzyskał dyplom magistra biologii; specjalizował się w zakresie fizjologii. Jako absolwent UMK odbył przeszkolenie wojskowe i otrzymał stopień kaprała podchorążego. Po wyzwoleniu wstąpił najpierw do Związku Młodzieży Polskiej, następnie do Zjednoczonego Stronnictwa Ludowego.

W archiwum Szkoły zachowało się 7 dokumentów, które ilustrują przebieg zatrudnienia Wiesława Piechy w Państwowym Liceum Ogólnokształcącym dla Pracujących:

- 1) Umowa o pracę z 1 XII 1961 zawarta z Wiesławem Piechą jako nauczycielem biologii przez dyrektorkę Państwowego Liceum Ogólnokształcącego dla

³ Wilhelmina Aleksandra Piecha przed ślubem z Karolem Gustawem Małłkiem była nauczycielką w Brodowie. Brat Karola Gustawa Małłki, Edward, wspominał: „W «pańskiej izbie» Karol przekonywał Ojca o słuszności swego kroku, podkreślając walory swojej wybranki. Mimo woli, usłyszałem z ust mego Ojca takie słowa: «Karluśku, ale to przecież Pólka» (Mazurzy wymawiają «Pólka», a nie Polka). Z powyższych słów można wnioskować, że Ojcu było nieprzyjemnie, że Karol żeni się z «Pólką». Boć poza tym Ojciec Piechównie nie miał nic do zarzucenia, była piękna (tak wszyscy mówili), poważna i ewangeliczka. Powyższe zastrzeżenie Ojca nie przeszkodziło jednak w ożenku Karola z Piechówną. Skoro jednak Ojciec wypowiedział takie słowa, można przyjąć, że Ojciec nie czuł się Polakiem. Był po prostu Mazurem, z pewnością Pruskim Mazurem”. E. Małłek, *Gdzie jest moja ojczyzna? Wspomnienia*. Opracowanie tekstu, wstęp, redakcja tomu J. Ławski. Przedślowie ks. D. Zuber. Białystok – Elk: Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku, 2016, s. 167.

⁴ Na liście płac dla nauczycieli, sporządzonej pod koniec sierpnia 1945 roku przez ówczesnego pierwszego inspektora szkolnego w Szczytnie, Stanisława Żenczykowskiego (1900–1979), znajduje się również m.in. nazwisko Karola Małłki, autor *Na tropach Smętka*, zatrudnionego w Mazurskim Uniwersytecie Ludowym w Rudziskach Pasymskich. Otrzymywał on wówczas jako dyrektor MUL-u wysokie wynagrodzenie w wysokości 1355 zł. D. A. Myślak, G. Ojcewicz, *Z Kresów po kresy. Rzecz o Stanisławie Żenczykowskim – szczycieńskim inspektorze szkolnym w latach 1945–1948*. Szczytno: Wydawnictwo GregArt, 2025, s. 59.

Dorosłych w Szczytnie, Zofię Śnieżko-Błocką (1907–1969), na okres od 1 do 31 XII 1961 roku.

- 2) Umowa o pracę od 1 I 1962 zawarta z Wiesławem Piechą jako nauczycielem biologii przez dyrektorkę Państwowego Liceum Ogólnokształcącego dla Dorosłych w Szczytnie, Zofię Śnieżko-Błocką, na okres od 1 I 1962 do 31 VII 1962.
- 3) Pismo Mariana Duchińskiego (1912–1986), kierownika Oddziału Kadr Kuratorium Okręgu Szkolnego w Olsztynie (sygn. KS VII-9b/744/61), z 16 I 1962, będące odpowiedzią na pismo dyrekcji Państwowego Liceum Ogólnokształcącego dla Pracujących w Szczytnie (sygn. 94/61), w którym zawiadamia się, że „Kuratorium Okręgu Szkolnego w Olsztynie (...) wyraża zgodę na zatrudnienie ob. mgr[.]⁵ Wiesława Piechy w okresie od dnia 1.XII.1961 do 31.XII.1961 r. na stanowisku nauczyciela biologii tamt.[ejszego] Liceum w wymiarze 12 godzin pracy tygodniowo”.
- 4) Pismo dyrektorki Państwowego Liceum Ogólnokształcącego dla Dorosłych w Szczytnie, Zofii Śnieżko-Błockiej (sygn. 18/62) z 23 I 1962, w którym prosi ona o przedłużenie umów o pracę z trzema nauczycielami: 1) Stanisławem Kanieckim, nauczycielem fizyki, na okres 1 I – 31 VIII 1962; 2) Józefą Nowak, nauczycielką geografii, na okres 1 II – 28 II 1962; 3) Wiesławem Piechą, nauczycielem biologii, na okres 1 I – 31 VII 1962.
- 5) Pismo inż. Mariana Gotowca, przewodniczącego Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Olsztynie z 5 II 1962 (sygn. Or. V-16/10/61), skierowane do mgra Wiesława Piechy – zastępcy przewodniczącego PPRN w Szczytnie, w którym zezwala się „Obywatelowi [Pieche] na wykonywanie zajęcia ubocznego w Państw.[owym] Liceum Ogólnokształcącym dla Pracujących w Szczytnie w godz. od 16–19.30 na okres od 1 stycznia do 31 grudnia 1962 r[.] pod warunkiem, że nie wpłynie ono ujemnie na pełnienie czynności służbowych”.
- 6) Pismo Mariana Duchińskiego, kierownika Oddziału Kadr Kuratorium Okręgu Szkolnego w Olsztynie (sygn. KS VI-6/48/62) z 15 II 1962, w którym zawiadamia on, że kuratorium „wyraża zgodę na przedłużenie umów z nauczycielami tamt.[ejszego] liceum zgodnie z nadesłanym wykazem”.
- 7) Umowa o pracę od 1 IX 1962 do 31 VIII 1963 zawarta z Wiesławem Piechą jako nauczycielem języka polskiego przez inspektora szkolnego Bolesława Osinowskiego 1 IX 1962 roku.

W czasie zatrudnienia Wiesława Piechy w Państwowym Liceum Ogólnokształcącym dla Pracujących w Szczytnie dyrektorami byli kolejno: w latach 1953–1962 – Zofia Śnieżko-Błocka, w okresie 1962–1970 – Albin Budzyński (1913–1984).

⁵ Uzupełnienia w nawiasach kwadratowych pochodzą ode mnie.

Przebieg zatrudnienia Wiesława Piechy na podstawie „Kwestionariusza osobowego”:

- 1) 1 X 1950 – 1 IX 1951 – Szkoła Podstawowa w Pierławkach⁶ (nauczyciel).
- 2) 1 X 1951 – 1 IX 1953 – Szkoła Podstawowa TPD w Działdowie (nauczyciel).
- 3) 1 IX 1958 – 26 IV 1961 – Szpital Powiatowy w Szczytnie (kierownik laboratorium).
- 4) 26 IV 1961 – [?] – Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Szczytnie (zastępca przewodniczącego PPRN).
- 5) 27 XI 1961 – 31 VIII 1963 [?] – Państwowe Liceum Ogólnokształcące dla Pracujących w Szczytnie (nauczyciel). Datę 27 XI 1961 Wiesław Piecha podał w „Kwestionariuszu osobowym”, z treści umowy wynika natomiast, że początek pracy nauczycielskiej przypadł na 1 XII 1961.
- 6) 1970–1981 – Wydział Rolniczy Akademii Rolniczo-Technicznej w Olsztynie.

W latach 60. XX w. Wiesław Piecha mieszkał w Szczytnie w bloku przy ul. Odrodzenia 9 B. Po przeprowadzce do Olsztyna podjął pracę naukowo- dydaktyczną na Wydziale Rolniczym Akademii Rolniczo-Technicznej. W 1971 roku obronił pracę doktorską na miejscowej ART pt. „Zależność zimowania jęczmienia ozimego od rozwoju jesienno, zawartości cukrów, wolnych aminokwasów i nawożenia mineralnego”. Promotorem rozprawy był profesor Stanisław Grzesiuk (1926–2013). Wiesław Jerzy Piecha publikował artykuły naukowe, m.in. w „Zeszytach Naukowych Akademii Rolniczo-Technicznej w Olsztynie. Rolnictwo”⁷.

Wiesław Jerzy Piecha miał dwie córki: Dorotę i Jonetę. Pierwsza mieszka w RFN, druga w Olsztynie. W latach 80. XX w. wyjechał do Niemiec. Początkowo osiadł w Bremie, następnie w Dortmundzie, gdzie zmarł 10 marca 2026 roku, przeżywszy prawie 96 lat. Tam też został pochowany⁸.

⁶ Pierławki (niem. Pierlawken) to niewielka wieś położona obecnie w województwie warmińsko-mazurskim, w powiecie działdowskim, w gminie Działdowo.

⁷ Źródło: Katalog Biblioteki Narodowej w Warszawie; https://katalogi.bn.org.pl/discovery/search?query=any,contains,Piecha%20wies%C5%82aw&tab=LibraryCatalog&search_scope=NLOP_IZ_NZ&vid=48OMNIS_NLOP:48OMNIS_NLOP&offset=0 (10 X 2026).

⁸ Informacja o zgonie i miejscu spoczynku Wiesława Jerzego Piechy pochodzi od jego rodziny.

ANEKS FOTOGRAFICZNY⁹

Z ŻYCIA SZKOŁY

Ryc. 1. Widok na budynek szkoły, w której w latach 1946–1970 funkcjonowało m.in. Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych/Pracujących i w którym w latach szkolnych 1961/1963 Wiesław Piecha nauczał języka polskiego i biologii. Szczytno, ul. Jana Kasprowicza 1.

⁹ Ryciny bez podanego źródła pochodzą z archiwum Liceum Ogólnokształcącego w Szczytnie.

Państwowe Liceum Ogólnokształcące
dla Pracujących
w Szczytnie

Szczytno, dni a... 1.5.62
Ob. Piecha Wiesław
naucz. biologii
w L.O. dla Prac.
w Szczytnie

Umowa o pracę

Przyjmuję Obywatela/ka/ do pracy w charakterze...
na okres od 1 stycznia do 31 lipca 1962r.
na warunkach określonych w instrukcji Ministerstwa Oświaty z dnia 15. września. 1960r. w sprawie stosunku pracy nauczycieli kontraktowych /Dz.Ust.Min.Ośw. Nr.14 poz.261/ i powierzam obowiązki w wymiarze... 12... godzin zasadniczych ch/kontraktowych i w godzinach nadliczbowych z tym, że liczba godzin nadliczbowych w ciągu roku szkolnego może być zmniejszona lub zwiększona bez potrzeby wypowiedzenia umowy o pracę o ile organizacja pracy w szkole uzasadnia zmniejszenie lub zwiększenie godzin nadliczbowych.

Do pracy należy zgłosić się w dniu... 1.5.62r.

W okresie trwania umowy o pracę będzie Obywatel/ka/ otrzymywał/ła/ wynagrodzenie określone w obowiązujących przepisach prawnych dla odpowiedniej kategorii nauczycieli mianowanych.

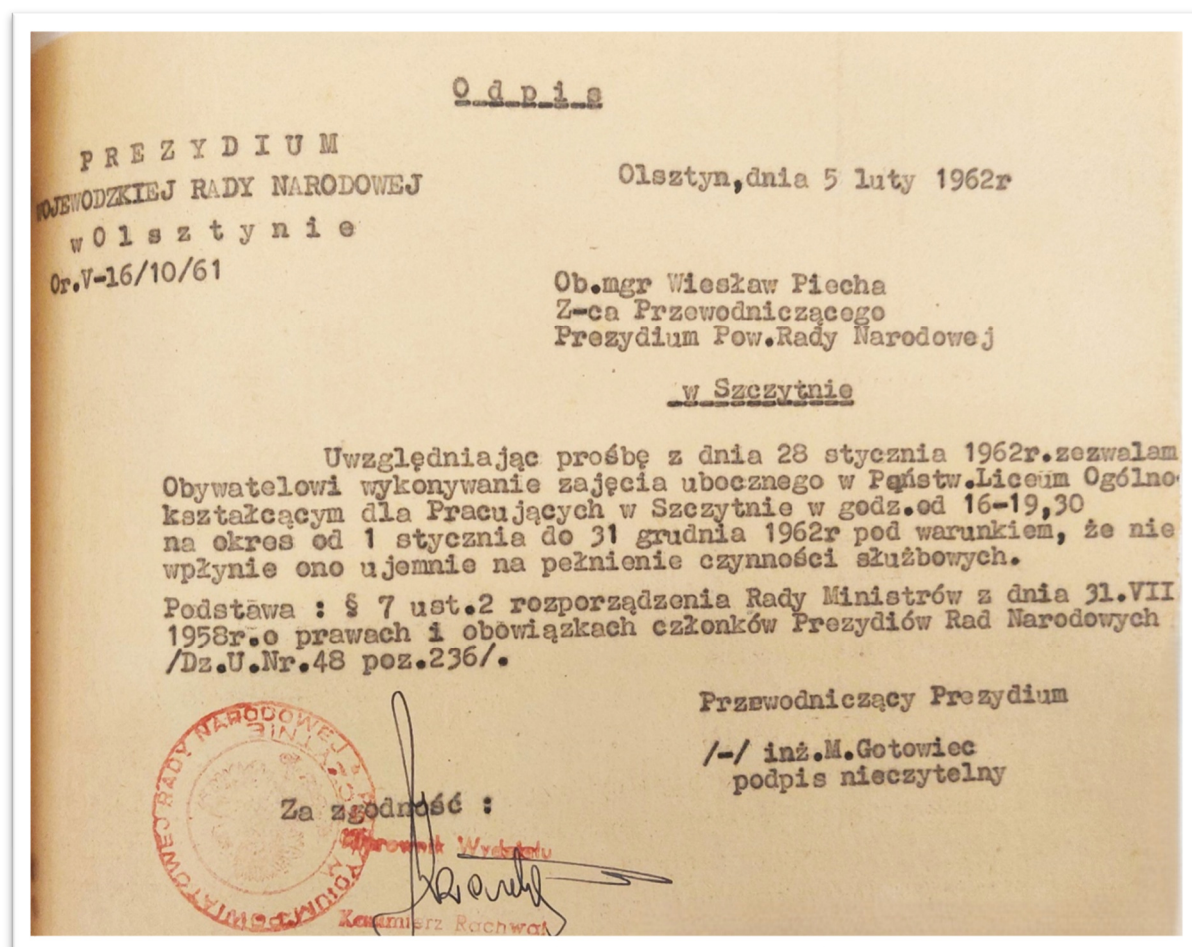
Stosunek pracy Obywatela/ka/ zostaje związany w formie umowy o pracę, a nie przez mianowanie z powodu...
tj. na zasadzie art.6 ust.2 lit....ust.3,4 ustawy z dnia 27.IV.56r. o prawach i obowiązkach nauczycieli /Dz.U.Nr.12 poz.63/ z uwzględnieniem wynagrodzenia w/g § 1lit.c/1300 zł. plus 10% mgr.%

W. Piecha
podpis pracownika

podpis pracodawcy

Data objęcia obowiązków służbowych
Z. Śnieżko-Błocka
Podpis dyrektora szkoły

Ryc. 2. Umowa o pracę na okres 1 I – 31 VII 1962 zawarta z Wiesławem Piechą przez Zofię Śnieżko-Błocką.

Ryc. 3. Zgoda przewodniczącego PWRN w Olsztynie na pracę Wiesława Piechy w Państwowym Liceum Ogólnokształcącym dla Pracujących w Szczytnie w okresie 1 I - 31 XII 1962.

Szczytno, dnia 1. IX 1962 r.

UMOWA O PRACĘ

Ob. *mgr. Wiesław Piecha*
mgr. Biłogus
 w *Lic. Ogól. dla Proc. Henryka*
Licium

Przyjmuję Obywatela/ikę/ do pracy w
Ogól. dla Proc. Henryka
 na okres od dnia *1 IX 1962 r.* do *31 VIII 63 r.*

na /określić czas trwania umowy: na okres próby, bądź na trzymiesięczny okres próby, a po upływie tego czasu na czas określony do dnia bądź na trzymiesięczny okres próby, a po upływie tego okresu na czas nieokreślony, bądź na czas określony do dnia *31 VIII 63*....., bądź na czas nieokreślony/

na warunkach określonych w instrukcji Ministerstwa Oświaty z dnia 19. II. 60 r. w sprawie stosunku pracy nauczycieli kontraktowych/Dz. Urz. Min. Ośw. Nr 14, poz. 261/ i powierzam obowiązki

lic. ogól. dla Proc. Henryka
10 /wymienić stanowisko/

w wymiarze godzin zasadniczych /kontraktowych/ i w godzin nadliczbowych z tym, że liczba godzin nadliczbowych w ciągu roku szkolnego może być zmniejszona lub zwiększona bez potrzeby wypowiedzenia warunków umowy o pracę, o ile organizacja pracy w szkole zasadnie zmniejszenie lub zwiększenie godzin nadliczbowych. Do pracy należy przystąpić się w dniu *1. IX 62*

Lic. Ogól. dla Proc. /miejsce i adres pracy/

W czasie trwania umowy o pracę będzie Obywatel/ikę/ otrzymywał/ła/ w nagrodzenie określone w obowiązujących przepisach prawnych dla odpowiedniej kategorii nauczycieli mianowanych.

Stosunek pracy z Obywatelom zostaje zawiązany w formie umowy o pracę, a nie przez mianowanie z powodu

..... /określić powód/

tj. na zasadzie art. 6, ust. 2 lit. *"c"* ust. 3, 4 /ustawy z dnia 27. IV. 1956 r. o prawach i obowiązkach nauczycieli /Dz. Urz. Nr 12, poz. 63/

z uwzględn. wyżej. *Art. 62 pkt 1 lit. "c"* *1200,- plus 10% ust. 63, 2.*

Wyrażam zgodę na zawarcie umowy o pracę na powyższych warunkach, potwierdzam, odbiór 1 egz. niniejszej umowy w dniu oraz oświadczam, że zapoznałem się z postanowieniami powołanej w umowie instrukcji.

Bolesław Osinowski
 Inspektor Szkolny
 Bolesław Osinowski
 Data objęcia obowiązków służbowych
 Szczytno, dnia 1. IX 1962 r.

..... /podpis pracownika/

..... /podpis dyrektora/

Ryc. 4. Umowa o pracę na rok szkolny 1962/1963 zawarta z Wiesławem Piechą przez Bolesława Osinowskiego.

Ryc. 5. Ksenia Miller i Wiesław Piecha na dziedzińcu zamkowym w Szczytnie (lata 60. XX w.).

Źródło: Archiwum Tatiany Łucji Miller

MIEJSCE SPOCZYNKU

Ryc. 6. Mogiła Apolonii i Eugeniusza Piechów, na cmentarzu komunalnym w Olsztynie przy ul. Poprzecznej (kwatery 2A, rząd 8, numery grobów 7 i 8).

<https://msipmo.olsztyn.eu/zck/imapsrv/filerep/osipRepPliki/26749/view> (10 X 2026)

*Archiwalny materiał kadrowy LO zeskanowała Anna Tobolewska
Biogram napisał i całość opracował dr hab. Grzegorz Ojcewicz*